

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concertatio acutissima duoru[m] clarissimoru[m] artiu[m]
& sacre theologie doctoru[m] Magistri Thome Caietani de
vio Generalis totius ordinis predicatoru[m]. & M. Iacobi
Almain doctotis ...**

**Cajetan, Thomas
Almain, Jacques**

Colonie, 1514

VD16 ZV 412

Octauu[m] caput Soluu[n]tur r[ati]ones q[ui]s [vir]itatis inimici ad
suadendu[m] eo[rum] errore[m] adducu[n]t

urn:nbn:de:hbz:466:1-34616

Capitulum

Octauū capitū in quo ponunt obiectiones aduersariorū
Propositiū pōnis pbare in pōri caplo nitunt veritatis inuincē mult
tis rōnibz suadere. **P**rimo papa est caput ecclesie vltis et nō soluz
singulorū membrorū qd monstrat pmo ex auctoritate ipi? Costans
tensis concilij ante et post electionē Martini qnti vbi dāatur ppositio illa
Joannis huius. Petrus nec est nec fuit caput ecclesie sancte catholice. et illa
altera nō est scintilla apparente q oporet esse vnū caput in spiritalibus
regens ecclesiam qd sp cū ipa ecclesia militante puerfet. Hic expresse dāatur
q Petr? nō fuit caput catholice ecclesie. Catholicū em idē est q vniuersale.
et ad hoc est Hieronymus in libro de ortu et obitu sanctorū in nouo testamēto
mēto Petrus inq̄t in christi ecclesia firmamētū est cephas corpis christi p̄
cipat? et caput est. Et hanc rōnem deducit de vto. suo. vi. caplo. **S**ecū
do soli Petro dictū est. Pascue oues meas. In hoc christus instituit regis
men ecclesie monarchicū. et si ridiculosa illa rātio det q christ? dixit. Petro
Pascue oues. nō ecclesiam meā. quasi fecerit eū pastoreū singulariū ouiuū. non
ipius ecclesie q signat totū p̄surgens ex omibz ouibus manifeste excludit
hoc ex eo q in orōne dicit deus oim fidelium pastor et rector famulū tuum.
A. quē pastoreū ecclesie tue p̄esse voluisti. et in concilio Lugdunēsi. de electione
libro. vi. caplo. **U**bi piculū. Papa rector vltis ecclesie et gregis dominici dī
rector dī. vbi p̄ q respectu ecclesie et gregis q collectōes signant. et non solū
respectu p̄ticulariū p̄sonarū. pastor. rector. et director est Papa. Ampli? Jos
annis decimo saluator inq̄t. Alias oues habeo. et. et subdit. Fiet vnum
ouile et vnus pastor. certū est ouile fcat vnū p̄tinens oues. et ex hac aucto
ritate arguit sic. Ecclesia vt vna ex iudeis et gentilibz est ouile. et Petr? cul
dictū est. Pascue oues meas. est pastor illius ouilibz. ergo ecclesia vt vna nō
est supra papam. sed sub eo vt ouile sub pastore. Et p̄firmatur. qz ecclesia
seu conciliū distinctū supra papā. aut est oues. aut ouile. aut pastor. Non
oues. qz ex verisqz ouibz ouile vnū p̄stituendū dicit dñs. non pastor. quia
cum Petrus sit vnus pastor ecclesie vt monstratū est. et ecclesia esset ali? pas
stor. essent duo pastores p̄tra dñm dicentē. Fiet vnus pastor. q̄ ouile. et
cū nō sit ouile nullius pastoris est ouile vnū vnius pastoris q est dominis
ei gregis rector et director

Tertio arguit. Non minus papa est ep̄s ecclesie catholice q̄ qlibet ep̄s
sue ecclesie. sed qlibet ep̄s est ep̄s singulariū p̄sonarū et totius collectōis earū
in vnā p̄munitatē. ergo et papa. Et p̄firmat. quia cū ecclesia sit nomē colles
ctiuū et p̄cet collectōem fidelium. vt dicit de consecratōe. distinc. p. ca. ecclesia.
et ep̄s dicit ep̄s ecclesie talis op̄ret vt p̄mo sit ep̄s ipi? ecclesie et secundario sin
gulariū p̄sonarū. ac p̄ h̄ papa q̄ iūctulat ep̄s ecclesie catholice et nō illoz aut
oim christianoz ē p̄mo ep̄s ecclesie catholice et sc̄ario mēbroz ei? et qn̄ dī ē
ep̄s ecclesie catholice est distributio accommodata sicut qn̄ dī celū regit oia.

Quarto arguit. Papa h̄z supremā p̄tatem in ecclesia dei. q̄ nō subest
ecclesie. aū p̄ ex p̄demnatōe iā dicta in concilio p̄stantiēsi p̄ Martini qntū.
vbi de papa loq̄ndo dī h̄ns sup̄mā p̄tatem in ecclesia dei. p̄na p̄bat. qz sup̄
p̄ra supremā auctoritatē in ecclesia dei nō p̄t maior itelligi in eadē ecclesia dei
Immo ex h̄ etiā sequit q̄ tā ecclesia q̄ conciliū pape subdit. qz nō sunt due su
preme p̄tates in ecclesia dei. Principatū em pluralitas cū sit mala. vt pas

Octauum

Et duo decimo metaphysice **I**esu christo summe bono qui vult ecclesiam suam optime disponi esse non potest. Et confirmat hoc auctoritate Innocentij tertij in concilio generali capitulo. Cum ex eo de penitentibus et remissionibus ubi dicitur quod Romanus pontifex plenitudine detinet potestatis. **S**ultra alia capitula ad hoc adduci possunt.

Quinto arguitur. Papa est proximus et immediatus vicarius christi et apostolorum. **N**onnulla huiusmodi in terris preter se. ante patrum in eadem denominatione articulo. **D**artino quarto in concilio constantensi. prima pars. quod primo et immediato nihil est propinquius et immediatius. et ex hoc patet primo quod erroneum est dicere quod ecclesia sit ut distinguitur per papam huiusmodi immediatam auctoritatem a christo supra papam sic enim ecclesia non papa esset immediata vicaria christi. impossibile est enim duo subordinata eque proxima et immediata christo. Confirmatur auctoritate **T**home dicentis in tractatu contra errores grecorum capitulo. lxxvi. christi vicarius suo primatu et prudentia vult ecclesiam tanquam fidelis minister christo subiectam seruat. et oppositum sentire dicitur erroneum. **E**t iste sunt rationes in quibus principales dicitur frater **T**homas de via fundat se.

Sexto arguitur multis auctoritatibus in capitulo Significasti. de electione dicitur quod concilia generalia recipiunt auctoritatem a papa. **N**on sunt supra papam cum nemini possit papa dare potestatem coercitivam supra se. Potest enim alicui committere ut eum absoluat a peccatis sed non potest se alicui subiacere quod cum liget aut absoluat vinculo excommunicationis. ut dicitur **T**homas in quarto. Item in capitulo Ita dominus. xix. distin. **E**x quo dominus Iesus christus munus preteritis clauis. ita ad omnes apostolorum officium pertinere voluit. ut in beatissimo petro apostolorum omnium summo principaliter collocaret. ut ab ipso quasi quidam capite dona sua in corpore omne distingeret. ex quo auctoritate patrum quod nec ecclesia nec quicumque persona aliquid potest habere de iurisdictione ecclesiastica nisi in quantum sibi a papa procedit. Item in capitulo. **N**emo. nona questione tertia. **N**emo iudicabit primam sedem. neque enim ab augustinus. nec ab omni clero. neque a regibus. neque a populo. iudicabit. et super illo verbo ab omni clero dicitur quod concilium non potest iudicare papam. ut sequitur in eadem glossa. innumere sunt alie auctoritates. sed omnium solutio est solutio. **A**d primum negat **J**oannes patriarcha antiochenus vir perfectus doctissimus qui interfuit concilio basilienensi cuius meminit **P**anormitanus in tractatu quem edidit super depositione eugenij quod **P**apa sit caput totius ecclesie cathedra veritatis. etiam loquendo de capite ministeriali. notum est enim de capite principali. **C**onsideratio inquit quod ecclesia per se denotat preminentiam et superioritatem quam summus pontifex non habet super ecclesiam cum non sit dominus ecclesie sed minister. **D**ictum est enim **P**etro a christo. **T**u es petrus. et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. et non est dicitur edificabo ecclesiam tuam. maior est autem qui recubit et minor qui ministrat iuxta dictum saluatoris. **E**t ergo minister inferior et non superior dominus. respectu tamen ecclesie preiculiarium est caput ministeriale. quod ratione ministerij petro commisi huiusmodi super eas superioritatem. unde **D**elagius papa in capitulo Quauis vniuersis. xxi. distin. **Q**uauis vniuersis per orbem catholice et apostolice constitutione sint ecclesie vniuersales christi sint. tamen sancta Romana ecclesia catholica et apostolica nullis synodicalibus constitutionibus ceteris ecclesiis prelatata est. sed voce domini recte. in quo non dicitur quod ecclesia romana est prelatata vniuersali ecclesie que est christi thalamus sed ceteris ecclesiis preiculiariter consideratis ab eadem romana distinctis. **E**t ad omnes

Capitulum

auctoritates sonantes q̄ sic caput ecclesie Rūdet q̄ sic distributio p̄ p̄ticijs
laribz ecclesijs z nō p̄ tota. Et p̄formiter ad eū d̄r Nicolaus de Cusa. vlt
simo caplo. sui sc̄bi tractat^o libri ei^o de p̄cordia ecclesiastica. q̄ p̄stitur^o est pe
trus z summ^o p̄tifer q̄libet sup̄ior singulor^o. s; nō oīm. z eodē mō r̄nderet
ad sc̄dm argumētū in quo p̄bat q̄ sic pastor vltis ecclesie. z negaret p̄ster q̄
opreat dicere q̄ sic p̄mo caput z pastor alicui^o toti^o p̄gregatōis z secūda
rio p̄sonaz singulariū. ¶ Sc̄do r̄ndet ad argumētū. q̄uis p̄cedat Pet̄
aut summū p̄tifice quēcūq; eē caput toti^o ecclesie vltis ministeriale. nō op̄t
m̄ oēm p̄rietatē capitis p̄rie dicti rep̄ri in isto capite s̄licudinario. z h̄ p̄
cipue cū ecclesia tota nō dicat corp^o petri. s; solū christi corp^o. vt p̄ ad Ro
manos. xij. vbi d̄r multi vnū corp^o sum^o in christo. z sic vt dicat toti^o eccle
caput nō op̄ret q̄ sic toto residuo in auctoritate sup̄ior. salte si sit in vnū cō
gregatū p̄ se aut suos legatos p̄ncipales p̄tes rep̄sentātes. s; sufficit q̄ in
q̄dlibet p̄tiale mēbz sup̄ioritatē habeat z iurisdicōem exercere possit p̄ to
tū illud corpus dispersum. vt regulariter est. Et d̄r vlteri^o. q̄ dicit pastor
totius ecclesie vltis q̄ntū ad administratōem pabuli spiritualis. verbi dei ee
sacramentor^o. illa eīm p̄ celiū nō exercet sicut actus iuridici. s; p̄ singula
res p̄sonas. z p̄ ista duo argumēta nō debeat mouere zē. patet. nam q̄uis
rex dicat caput regni in ciuilibz. nō est tamē p̄cedendū q̄ sic (regno p̄greg
gato) superior in ciuilibz

¶ Pariformiter de papa in ordine ad ecclesiam d̄m est Et ista argumēta
qua motiua sunt ad inferēdū q̄ sic error intolerabilis dicere q̄ celiū sit sus
pra papā. imo oppositū est error toti^o ecclesie destructiu^o z ecclesie sp̄ose christi
p̄niciosissim^o. nec seq̄t vt ifert idē q̄ regimē ecclesie sit aristocraticū seu popu
lare. in q̄ tota auctoritas ap̄d vnū residet. nam nō d̄r regimē regale in q̄ sic
vnū^o toto residuo sup̄ior. qz tūc nō eēt in ciuilibz regimē aliq̄d regale. s; qz
est vnū^o q̄libet altero sup̄ior q̄ toti^o ppli vices gerit cui data est p̄as exercē
di ac^o iurisdicōis regularit̄ ex̄is i p̄plo vice ppli q̄ regularit̄ p̄gregari nō
p̄t. vt ex̄ an̄dictis p̄stat satis. Et p̄ ista facile solui p̄t p̄firmario secūdi ar
gumēti q̄ ecclesia distincta p̄ra papā est ouile z oues christi. nā dicitū est pe
tro. pascē oues meas z nō tuas. Et illi ouili data est a christo p̄as vnū
q̄d q̄ mēbz arcendi ad legē ecclesiasticā. q̄ qz regulariter exerceri nō p̄t. per
totū p̄municauit eā christ^o vni suppositio vice toti^o relinquēs ecclesie exēplū
qm̄ pacto ip̄a facere deberet in postez. z ille dicit p̄ pastor toti^o residui mō
sup̄ dicto. ¶ Ad tertiū in q̄ arguit de ep̄o p̄ticulari d̄r q̄uis p̄cedat ep̄m
p̄ticularē tota sua diocesi in p̄ate ecclesiastica maiorē nō p̄t ex̄ h̄ inferri de
ep̄o vlti. z rō qz ep̄s p̄ticularis nō solū gerit vices sue dioceſis in ordine ad
p̄lm sibi p̄missum. s; toti^o ecclesie vltis in ordine ad p̄lm. alias non possit
aliquē simpl̄t̄ excōic̄are. vt bñ arguit Scot^o in quarto. Secūdo d̄r q̄ ec
clesia p̄ticularis cui p̄ficitur dyocesano aliq̄s h; sup̄iorem cōem sibi z suo
dyocesano in terris. D̄opterea bñ p̄cedit papā esse sup̄iorem cōem sua dyocesi
p̄ticulariter sibi p̄missa distincta p̄ra ip̄m. ¶ Ad quartā d̄r p̄mo q̄ d̄
icitur Papa habet summā potestātē in ecclesia. de singulis auctoritatibus
hoc sonantibz fit comparatio solum pape ad quodlibet aliud particulare
suppositū. puta quodlibet alium Patriarchā Primarē Archiepiscopum ee
Episcopū. non autem ad totā collectōem aut conciliū eam immediate res

Octauum

presentas eius est minister quemadmodum quoniam dicitur regem habere supremam potestatem in regno suo. ¶ Secundo dicitur quod ad id quod inferunt quod essent due supreme potestates in ecclesia dei quemadmodum dicitur Carleri in tractatulo quem edidit de auctoritate sacrorum generalium conciliorum. Et quomodo se habent inter se auctoritates eorum et summi pontificis in secunda parte quod in ecclesia concilio et papa non sunt diuerse potestates. sed est eadem plenitudo potestatis. non potest enim esse due plenitudines. et hoc est rationabile. nam ubi unum propter alterum ubi unum tamen secundum regulam Aristotelis in topicis. sed propter ecclesiam est potestas summi pontificis. iuxta illud. Creditite uobis et uniuerso gregi in quem posuit uos deus regere ecclesiam. hoc est ubi una potestas quemadmodum in rege et regno quomodo in ecclesia potestas illa ad aliquem actum extenditur in ecclesia ad quam non extenditur in papa. puta ad electionem et dispositionem summi pontificis. ut infra patebit sicut a quo scribitur Thomam. Eadem est potestas sacerdotalis in simplici sacerdote. et episcopo in episcopo. tamen ad aliquos actus extenditur. puta ad confirmationem et ordinationem ad quos non extenditur in simplici sacerdote. Et potestates gloriosas sunt omnes textus dicentes in summo pontifice esse plenitudinem potestatis quod hoc est uerum tamen quod in ministro dei et ecclesia in ordine ad singula non potest ad omnia. ¶ Ad hanc uero dicitur quod potestatem intelligi multipliciter quod papa sit primus et immediatus vicarius christi. uno modo quod immediate a christo. sine quocumque actu humano. seu sine consensu subditorum in se uel in gerentibus uices eorum. et sic certum est nullum fuisse immediatum vicarium christi. quod ad potestatem spirituales preter Petrum. Alio modo quod sit immediatus vicarius christi. quod ad exercitium potestatis immediate a christo instigare cum iter homines uisibiliter uersaret et ecclesie collate. et sic procedendum est quolibet summum pontificem esse immediatum vicarium christi. quemadmodum reges singuli. iuxta dictum Pauli sunt ministri dei in uindictam malefactorum. non quod illa immediate a deo susceperint primo modo. sed quod ex consensu populi habent exercitium potestatis quam deus indidit populo. et quod frequenter addit. Analogia hec de populo probat iterum quod in ipso sit iurisdictio hec civilis. nam in terris immediate subiectis summo pontifici in quibus nullum recognoscit superiorem quam ad temporalitatem. proceres seu iudices licite causas sanguinis exercent. et non auctoritate sua. nec auctoritate alicuius principis laici cum nullum in illis populum tamen habeat iurisditionem. nec auctoritatem quam sit formaliter in summo pontifice. absit enim dicere in summo pontifice esse formalem potestatem ad occidendum. cui dominus uisus gladius materialis prohibuit. hoc auctoritatem quam est formaliter in populo. ¶ Ad confirmationem de auctoritate Thomae. Patet nobis est cure de ea cum eius dicta nimis secundum famam acceptam fuerint plebis doctrinae et zelatoribus occasio errandi in hac materia. ¶ Ad sextum dicitur primo quod omnes auctoritates que regulariter adducunt sunt ipsorum summorum pontificum. quod ut in pluribus similitudines suas nimis extendentes sibi attribuerunt quod est ecclesie proprium. nihilominus ad primam quam adducit ex capitulo Signasti. de electione et electi potestate dicitur quod illud est intelligendum de auctoritate relata ad hoc quod concilia generalia non potest regulariter esse legitime congregata. nisi per uocaciones papae de qua auctoritate habet. xvij. distictio. per totum. Sed postquam concilia generalia sunt auctoritate papae. uel alias congregata non habent suam auctoritatem a papa. sed immediate a christo Et illi prius subiecti summus pontifex. sicut minister domini Ad auctoritatem. ex capitulo. Ita dominus xix. distictio. dicitur. sed potestas iurisditionis fuerit beato Petro tradita. fuit tamen ei tradita ut ministro christi et ecclesie per concilium representate. Considerato quod in tali traditione Petrus ecclesiam signauit. ut allegatum est ex

Capitulum.

Augustino. et sic tradita est ei cum onere quod Petrus et eius successores ut ministri ecclesie illi subicerentur. Ad auctoritatem ex ea. Nemo: dicitur primo a quibusdam habere intelligendum quod ad partem occultam non solum quod ad ea que iuridice probari non possunt. puta per duos vel tres testes sed quod ecclesiam non scandalizant et perturbant. et hoc videtur satis conforme textui. dicit enim. Nemo iudicabit primam sedem iustitiam temperate desiderantem. Conformiter ad illud apostoli Iusto non est lex posita sed secunda est quam notorie scandalizat ecclesiam. secundum glossas in ea. Si papa. xl. distin. Sic etiam practicum fuit in concilio Constantensi contra Joannem vicelimum tertium. et ita respondendum ad cetera capitula istiusdem causa et questione. puta capitulum Aliorum. et capitulum Facta. Peccata subditorum quibus non sint scandalizantia dummodo iuridice probari possint regulariter iudicant. Posset dici secundo habere esse intelligendum dum regulariter cum regulariter ad superiorum summum pontificis recursus habet non possit. vel dicitur quod ibi toto clero non capit collectiue sed distributiue. vel dicatur ut alij voluerunt quod capitulum per collegio cardinalium. et sic ex his facile patebit solo omnium fundamentorum illius principioissime opinionis que enervat modum omnem que reformari possit ecclesia visa malicia iam currente

¶ Nonum capitulum in quo inquiritur in quo aut quibus sit primaria potestas electiva summum pontificis

Utrum de superioritate ecclesie seu concilii eam representantis in ordine ad papam. nunc descendendum est ad speciales actus illius prelati. Et primo inquiritur in quo sit primaria potestas electiva pape. et ad istud dicitur predicte frater Thomas de via. ca. xiiij. et ca. vi. quod est in summo pontifice Pro cuius impugnatione supponimus quod habet non inquirimus de primaria prelate electiva simpliciter seu constitutiva pape seu applicativa ecclesiastice prelati ad singularem personam cum notum sit illa esse in solo deo. sed loquimur de primaria prelate applicativa sub deo. imo et sub christo secundum humanitatem secundum quam etiam est supra totam ecclesiam. imo et supra totum orbem. Et de ista dicitur quod est in ecclesia et non in summo pontifice. probatur primo. illa primaria prelati est in ecclesia aut in summo pontifice cum non dicat aliquis cardinales immediate a christo accepisse illam prelatem sed non est in summo pontifice. Item in ecclesia. probatur minor. quod si in solo summo pontifice sit illa prelati electiva successoris. aut ordinandi a quibus et quibus liter debeat eligi sequitur cum summus pontifex sit homo peccabilis sicut ceteri et pravis actionibus et negligentibus. maliciis. ac nequitiis valeat irretiri. possit totam ecclesiam christianam relinquere absque prelate eligendi summum pontificem. possit enim punire cardinales illa prelate. cum ab ipso solo habeat. quod facto vel negligentibus. vel ex malicia differendo. vel tempore sufficiens non habendo possit mori antequam de electoribus summum pontificis aliquid ordinaret. et sic tota christianitas sine potestate eligendi summum pontificem remaneret. Hanc rationem tangit Guillelmus de okam tertia parte sui dialogi tractat primo. libro primo. ca. xvi. Et si dicatur sicut videtur dicere idem frater quod in isto casu devolueret prelati illa ad ecclesiam. tunc arguitur. nisi potestas aliqua ex negligentibus alicuius devolvitur in alterum. nisi simpliciter et absolute sit superior. Prelati enim papalis propter eius negligentiam non devolvitur in episcopum sed potestas episcopi de providendo beneficio vacanti in eius negligentiam devolvitur ad summum pontificem. Similiter si in illo casu habeat ecclesia prelate illam quod habet immediate cum a semetipso habere non possit. et si dicatur a christo. difficile erit regere in sacris litteris fundamentum in quo possit